

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA ANGLISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

POZICE PŘÍZVUKU A REDUKCE NEPŘÍZVUČNÝCH
SLABIK V ANGLIČTINĚ

Vedoucí práce: PhDr. Vladislav Smolka, Ph.D.

Autorka práce: Jaroslav Emmer

Studijní obory: Český jazyk se zaměřením na vzdělávání
Anglický jazyk se zaměřením na vzdělávání

Ročník: 3.

2012

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

České Budějovice, dne 25. dubna 2012

.....
Jaroslav Emmer

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych chtěl poděkovat **PhDr. Vladislavu Smolkovi, Ph.D.** za inspiraci, podnětné připomínky a veškerou pomoc, kterou mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá umístěním přízvuku a redukcí v anglických slovech. V teoretické části je zmíněno několik pohledů na definici přízvuku a složky, kterými je determinován. Dále je popsáno, jakou roli přízvuk a redukce v anglickém jazyce hrají. V praktické části je proveden vlastní výzkum výslovnosti několika českých mluvčích. V analýze jsou předloženy výsledky výzkumu, v nichž je sledována distribuce přízvuku a uplatňování redukce při produkci anglických slov. Zároveň jsou srovnávány chyby jednotlivých mluvčích a jsou nastíněny jejich pravděpodobné příčiny. V závěrečné části této práce jsou uvedeny možné metody pro odstranění chybných učebních a výslovnostních návyků českých mluvčích.

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with the stress placement and reduction in English words. The theoretical part presents several approaches to the definition of stress and its composition. Moreover, roles played by stress and reduction within the English language are further described. In the practical part a proper research focused on pronunciation of Czech speakers is conducted. The analysis examines the results of this research and focuses mainly on the stress placement and appropriate application of reduction while producing English words. Additionally, mistakes made by individual speakers are compared and probable causes of those mistakes are outlined. The final part of the thesis presents possible methods of correcting the wrong pronunciation habits of Czech speakers.

OBSAH

ÚVOD.....	7
TEORETICKÁ ČÁST	9
1 Úvodní slovo k vývoji anglického jazyka	9
2 Přízvuk	11
2.1 Vymezení.....	11
2.2 Rozdělení	12
2.3 Slovní přízvuk.....	13
2.4 Pozice přízvuku v anglických slovech	14
2.5 Fonologická platnost přízvuku v anglickém jazyce	15
3 Prominence	16
3.1 Prominence jako atribut slabiky	16
4 Redukce	18
4.1 Vymezení.....	18
4.2 Redukovaná slabika (<i>weak syllable</i>)	19
VÝZKUMNÁ ČÁST	20
5 Výzkumné skupiny respondentů	20
5.1 Skupina středoškolských studentů	20
5.1.1 Tomáš.....	21
5.1.2 Jiří	21
5.1.3 Ilona	21
5.2 Skupina vysokoškolských studentů.....	22
5.2.1 Markéta	22
5.2.2 Michal	23
5.2.3 Nina.....	23
5.2.4 Jan	23
5.3 Skupina pracujících.....	24
5.3.1 Vladimír	24
5.3.2 Miroslav	24
5.3.3 Eva	25

6 Inventář výzkumných slov	26
6.1 ABILITY, MATURE, CUPBOARD	27
6.1.1 Přehled slov.....	27
6.1.2 Tabulka výslovnosti respondentů:.....	28
6.1.3 Komentář k tabulce výslovnosti	28
6.2 ASSAULT, EVASION, PARTICULAR.....	30
6.2.1 Přehled slov.....	30
6.2.2 Tabulka výslovnosti respondentů:.....	31
6.2.3 Komentář k tabulce výslovnosti	31
6.3 CARNAGE, COMFORTABLE, SUCCESS	33
6.3.1 Přehled slov.....	33
6.3.2 Tabulka výslovnosti respondentů:.....	34
6.3.3 Komentář k tabulce výslovnosti	34
6.4 SISTER	36
6.4.1 Popis slova	36
6.4.2 Komentář k výslovnosti	36
7 Shrnutí.....	37
7.1 Fonologické síto.....	37
7.2 Vliv fonetické transkripce a naznačení přízvuku.....	37
7.3 Chybný proces učení	38
7.4 Komentář k americkému /r/	39
 ZÁVĚR	 40
BIBLIOGRAFIE.....	41

ÚVOD

Existuje mnoho důvodů, proč se anglický jazyk tolik liší od českého a proč s ním mají čeští mluvčí menší nebo větší potíže. Anglický jazyk je v dnešní době cizím jazykem, který se lidé po celém světě učí nejčastěji. Nabízí se zde dvě základní strategie, jimiž se lidé snaží cizí jazyk naučit. Buď kontaktem s rodilými mluvčími, nebo teoretickým studiem jazyka. Ani jedna z těchto metod samotná však nestačí. Pokud chce člověk jazyk pochopit a zvládnout komplexně, musí jej nejen aktivně užívat, ale také studovat veškeré jeho aspekty (fonetiku, fonologii, morfolonii, syntax atd.).

Mnoho Čechů ale uplatňuje pouze jeden z těchto způsobů, což logicky vede k chybám na různých úrovních jazyka. Špatné artikulační návyky v oblasti realizace různých segmentů, ignorování důležitých suprasegmentálních jevů, nedbalost při dodržování rytmu a užívání správné melodie. To vše může snadno způsobit nepřesné či vágní slovní vyjádření ze strany mluvčího nebo naopak misinterpretaci ze strany posluchače.

Tato práce se věnuje především dvěma zásadním fenoménům zvukové podoby anglického jazyka: přízvuku a redukci. Tyto jevy spolu velmi úzce souvisejí, avšak jejich vyučování je zejména v počátcích studia anglického jazyka mnohdy opomíjeno. Přitom právě přízvuk a redukce jsou tím, co v anglickém jazyce zastává důležitou roli a podstatně jej odlišuje od českého. V pozdější fázi znalosti anglického jazyka je pak pro mnoho českých mluvčích obtížné tyto fenomény zakomponovat do svého naučeného standardu a jejich automatizace bývá pro mnohé nepřekonatelný problém. V této práci jsou rozebrány oba tyto fenomény a role, kterou v anglickém jazyce hrají.

Další část práce je založena na praktickém výzkumu, v němž je třem odlišným skupinám česky mluvících respondentů předložen inventář deseti zvolených slov, která mají za úkol přečíst. Tato slova jsou vybrána tak, aby dobře ilustrovala problematiku přízvuku a redukce, některá jsou součástí běžné slovní zásoby, některá patří mezi řídkěji užívané výrazy. Získané vzorky jsou použity k identifikaci nejčastějších chyb spojených s přízvukem a redukcí. Poté dochází k analýze výsledků ve vztahu k různorodosti skupin, což ukáže, zda lze vypozaovat nějaké konkrétní chyby charakteristické pro danou skupinu.

Cílem této práce je pokusit se najít analogické chybné návyky uvnitř jednotlivých skupin, a případně poukázat na příčiny jejich vzniku, a následně sledovat, zda existují určité analogie i mezi skupinami samotnými.

Výsledkem této práce by měl být vhled do problematiky správného umístování přízvuku a redukování nepřízvučných slabik, určení příčin, proč v těchto věcech český mluvčí chybí, a nastínění způsobu, jak proti chybným návykům postupovat.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Úvodní slovo k vývoji anglického jazyka

Výslovnost anglických slov je pro českého mluvčího poměrně nesnadná záležitost. Český mluvčí je ze svého rodného jazyka zvyklý na poměrně pravidelnou výslovnost důsledkem v zásadě fonemického pravopisu. V anglickém jazyce tedy logicky naráží na obstrukci v podobě pravopisu historického. Anglický pravopis totiž, na rozdíl od anglické výslovnosti, neprošel tak markantními změnami, což velmi oddálilo grafickou podobou slova od jeho fonetické realizace. Jednoduše řečeno, vznikl tak velký rozdíl mezi tím, co vidíme napsané, a jak dané slovo vyslovujeme.

Mezi nejzásadnější změny, jež se zasloužily o vzájemné oddálení anglického pravopisu a anglické výslovnosti, patří tzv. *Great Vowel Shift*, který proběhl ve dvou hlavních fázích v období mezi 14. a 16. stoletím a poté v 18. století. Tato enormní proměna fonetické realizace jednotlivých anglických vokálů je jedním z hlavních důvodů, proč je dnes velmi obtížné logicky odvodit výslovnost neznámých anglických slov pouze na základě jejich grafické podoby. Je mnoho případů homograf, homofon, či dokonce homonym, které jsou výsledkem právě této zásadní historické změny. Neméně důležitým faktorem je následně fakt, že anglická slova, jsou vlivem historických událostí, různého původu – ať už z jazyků germánských kmenů nebo římských či francouzských dobyvatelů. Zmíněná genealogická různorodost se také nemálo podílí na dubletní výslovnosti velkého počtu anglických slov a tento vývoj neustále pokračuje (např.: *lieutenant, schedule, often, garage* aj.). Ve své podstatě se do vzájemného sporu dostává původní výslovnost z jazyka originálního s výslovností novou, přizpůsobenou pravidlům jazyka anglického. Dubletní výslovnost však v dnešní době způsobuje především regionální různorodost rodilých mluvčích anglického jazyka (pro srovnání britská výslovnost a americká výslovnost). Anglický jazyk má tedy u řady slov různé varianty výslovnosti, z nichž některé se mohou lišit regionálně, konotačně, stylově nebo pouze preferencí mluvčího.

Je také příhodné připomenout historii anglického jazyka, která je velmi spjata s jazykem německým, což je dáno právě příchody germánských kmenů v roli dobyvatelů. Podíváme-li se na nejstarší podobu anglického jazyka, tzv. *Old English*, jasně vidíme, že se jednalo o jazyk flektivní a výrazy jako *hoerte* (heart) nebo *weaxan* (grow) mají

mnohem blíže k dnešnímu německému jazyku spíše než k současnému anglickému. Proběhl zde vývoj, který z typologického hlediska změnil anglický jazyk jak po morfologické stránce, tak po té syntaktické.

Obecně tedy lze obtížně hovořit o pozvolném kontinuálním vývoji anglického pravopisu ruku v ruce s anglickou výslovností. Pospolu mohou všechny tyto aspekty českému mluvčímu činit značné potíže, neboť jím zažitý systém fonematického pravopisu nelze na anglický jazyk aplikovat. Další obstrukcí je českému mluvčímu poněkud odlišný konsonantický a vokální inventář anglického jazyka, ve kterém sice odlišné prvky nepřevažují nad podobnými, nicméně jejich výskyt v anglických slovech je nezanedbatelný a velmi často se stává jejich špatná realizace původcem misinterpretace posluchače. Skaličková (1982: 184) zmiňuje tři hlavní rysy, které způsobují zdání obtížnosti anglické fonetiky: odlišnou artikulační bázi; odlišnou realizaci a hodnocení kvantitativních rysů; odlišná melodická schémata. Právě mezi odlišná melodická schémata zahrnujeme umístění přízvuku.

2 Přízvuk

Přízvuk (*stress*) je velmi důležitým suprasegmentálním jevem mluvené řeči, který má zásadní vliv na výslovnost slov v anglickém jazyce. Rodilí angličtí mluvčí nemají na základě své přirozené znalosti anglického jazyka problémy s distinkcí přízvučných a nepřízvučných¹ slabik anglických slov. Každý automaticky pozná, že slovo *sister* má přízvuk na slabice první a slovo *avoid* na slabice druhé.

I český mluvčí při produkci poměrně zdařile určí pozici přízvuku u běžných slov, zpravidla pak pokud se jedná o slova obsahující ne více než dvě slabiky. Problém však nastává při konfrontaci s anglickými slovy delšími či naprosto neznámými, neboť v tuto chvíli má většina českých mluvčích tendenci volit výslovnost na základě pravidel platných pro rodný český jazyk a umisťují přízvuk mnohdy chybně na první slabiku. V recepci bude mít většina českých mluvčích problémy umístit přízvuk jinam, než na první slabiku. Tento problém je dán především odlišnou funkcí přízvuku v anglickém a českém jazyce.

2.1 Vymezení

Na samém začátku se nejprve pokusme definovat termín přízvuk. Skaličková (1982: 44) říká: „*Co to však přízvučnost (nazývaná též prominence nebo salience) vlastně je, není dosud obecně zcela jednoznačně vyřešeno.*“ Poukazuje na fakt, že se nejedná o jev jednoduchý, nýbrž komplex hned několika různých zvukových atributů, které se vzájemně ovlivňují a jsou více či méně v nějakém vztahu. Jones (1962: 245) vysvětluje přízvuk takto: „*Stress may be described as the degree of force with which a sound or syllable is uttered.*“. V tomto se Jones rozchází se Skaličkovou (1982: 44), která o přízvuku tvrdí, že „*(...) to není především intenzita, na které by nejvíce záleželo, jak se kdysi předpokládalo (...).*“

Roach hovoří o tom, že na přízvuk lze nahlížet ze dvou různých úhlů pohledu. Jedním je hledisko mluvčího, kde Roach (1991: 85) píše: „*The production of stress is generally believed to depend on the speaker using more muscular energy than is used for unstressed syllables.*“ a následně na základě měření dodává, že jsou svaly užívané k

---

¹ Termín *nepřízvučná slabika (unstressed syllable)* je užíván v rámci konvence. Přesnější označení je *redukováná slabika* případně slabika se „slabým přízvukem“ (*weak syllable*), jak uvádí Jones (1962:247), neboť určitý přízvuk musí nést každá slabika.

vytlačování vzduchu z plic při produkci přízvučných slabik aktivnější a způsobují větší subglotální tlak. Druhou variantou náhledu je podle něj perspektiva vnímání přízvuku, k čemuž Roach (1991: 85) uvádí: „(...) *many different sound characteristics are important in making a syllable recognisably stressed.*“ Z jeho slov tedy vyplývá, že z hlediska produkce přízvuku se lze přiklonit k Jonesově názoru a z hlediska percepce zase k názoru Skaličkové, avšak jen do jisté míry, neboť Roach, i navzdory komplexnosti přízvuku z hlediska percepce, nabízí výčet faktorů podílejících se na vnímání přízvučnosti slabiky (viz kapitola 3 Prominence).

Nutno podotknout, že výše zmíněné přístupy nejsou jedinými možnými², přesto zde postačí k ilustraci problematiky nahlížení na přízvuk a zároveň demonstrují, že vymezení tohoto termínu nelze jednoznačně stanovit, ačkoli určitá pravidla je nutno dodržovat.

2.2 Rozdělení

Nakonec si ještě přízvuk rozdělíme v rámci tradičního dělení na základě tří³ relevantních hledisek pro tuto práci:

1. Slovní a taktový či větný⁴.
2. Primární, sekundární a slabý.
3. Fixní, pohyblivý a volný.

Pro tuto práci je zásadní především první a druhé rozdělení, neboť se zabývá přízvukem slovním a v rámci slova přízvukem primárním.

K druhému rozdělení je ještě nutno doplnit následující. Jones (1962: 247) zmiňuje schopnost posluchače jeho smysly rozpoznat čtyři až pět úrovní přízvuku, ale zároveň s tím nepovažuje za praktické při studiu a vyučování anglického jazyka toto komplexnější rozdělení uplatňovat. Uvádí, že ve většině případů postačí roviny dvě, a to rozdělení na přízvučné slabiky či nepřízvučné (slabě přízvučné) slabiky. V této práci je

---

² Pro lepší přehled o nahlížení na přízvuk i z hlediska historického byla nastudována starší publikace od H. Sweeta *A Handbook of Phonetics*. Práce *A Handbook of English Phonetics and Phonology* od Urbanové naopak pro srovnání pohledu dalšího českého lingvisty vedle Skaličkové.

³ Podle Skaličkové (1982:254) se taktéž za tradiční hledisko považuje rozdělení přízvuku na *silový* a *tónový*.

⁴ Termín *větný přízvuk* se užívá zejména v českém jazyce. *Taktový přízvuk* je tradiční označení v zahraniční literatuře.

do rozdělení zahrnut také sekundární přízvuk, neboť se ve fonetických transkripcích delších slov vyskytuje téměř v každém slovníku.

K třetímu rozdělení si pouze připomeneme, že v kontextu anglického jazyka se zabýváme přízvukem volným, zatímco český jazyk má přízvuk fixní (vždy na první slabice) a například ruský jazyk má přízvuk pohyblivý.

2.3 Slovní přízvuk

Ačkoli je tedy přízvuk determinován více faktory, slovní přízvuk je z pozice posluchače poměrně zřetelně rozpoznatelný. Větší problém pak nastává při umístování přízvuku taktového, který nelze určit bez správné distribuce přízvuku slovního u jednotlivých slov ve větě. Skaličková (1982: 45) říká: „(...) *přízvukový takt, označovaný za celek, [je] složený z jedné nebo několika slabik (tvořících jedno nebo několik slov) s jedním přízvukovým vrcholem.*“ Taktový přízvuk (a s ním spojená intonace) je důležitým faktorem v mluvené řeči (*connected speech*), jeho základním stavebním prvkem je však zmiňovaný slovní přízvuk, který je pro tuto práci tím podstatným.

Výše již bylo uvedeno tradiční dělení přízvuku, nyní přejdeme k přízvuku slovnímu. Ten můžeme u jednotlivých slabik vnímat z hlediska jeho prezence či absence v dané slabice. V případě prezence jej rozdělujeme na primární, sekundární a terciární. Mluvíme-li o absenci přízvuku v dané slabice, označujeme slabiku dle konvencí za nepřízvučnou či redukovanou (o tomto případě více v kapitole 4 Redukce).

Důležitým faktorem při určování slovního přízvuku je délka slova. V případě, že se jedná o lexikální monosylabické slovo (*hot, blood, stamp*), primární přízvuk spočívá na jediné slabice, která je v onom slově k dispozici. Pokud se jedná o slovo obsahující dvě slabiky (*desire, pilot, system*), zpravidla je jedna z nich nositelem primárního přízvuku a druhá je redukována. Čím více slabik však slovo obsahuje, tím větší je pravděpodobnost, že bude obsahovat více slabik přízvučných a zároveň také slabik redukovaných.

2.4 Pozice přízvuku v anglických slovech

Jak již bylo výše uvedeno, anglický jazyk má přízvuk volný. Neexistuje žádné obecné a jednoduché pravidlo, na jehož základě by byl přízvuk v anglických slovech konkrétně umístován. V českém jazyce se přízvuk umísťuje vždy na první slabiku slova⁵, hovoříme tedy o přízvuku fixním či stálém. Toto pravidlo českého jazyka je imprintováno do mysli každého rodilého českého mluvčího a je potřeba se od něj oprostit při umístování přízvuku v anglických slovech.

Mohlo by se tedy zdát, že pro anglická slova neexistuje žádný řád ani nepsaná pravidla, která by jakkoli napovídala, proč se ve kterém slově přízvuk vyskytuje zrovna na dané pozici. Roach (1991: 88) říká: „*Many writers have said that English word stress is so difficult to predict that it is best to treat stress placement as a property of the individual word, to be learned when the word itself is learned.*“ Následně však dodává, že rodilý mluvčí při konfrontaci s neznámým anglickým slovem přesto ve většině případů umístí přízvuk správně. Na základě tohoto argumentu je podle něj možné vytvořit určité obecné shrnutí jistých pravidel pro umístování přízvuku, které však není absolutně závazné a slouží výhradně orientačně.

Podle Roache (1991: 88) jde tedy především o několik hlavních složek slov, které je potřeba zohledňovat a na jejichž základě by se poté měla pozice přízvuku určovat. Důležitou věcí je morfologická struktura slova, je tedy potřeba sledovat, zda se jedná o morfologicky jednoduché či komplexní slovo (tvořené afíxy), případně kompozitum. Dále považuje za podstatnou gramatickou kategorii slovnědruhovou a v neposlední řadě také počet slabik v daném slově a jejich fonologickou strukturu.

Pro lepší ilustraci umístování přízvuku v rámci jednotlivých slovních druhů a seznam několika slov, na nichž je tato problematika demonstrována, viz v knize P. Roache, *English Phonetics and Phonology*, Cambridge 1991, str. 89-91.

---

⁵ V českém jazyce může nést přízvuk i slovu předcházející předložka (*'na hradě*). Je-li však lexikální slovo samotné příliš dlouhé, zůstává přízvuk na první slabice lexikálního slova (*na 'lokomotivě*).

2.5 Fonologická platnost přízvuku v anglickém jazyce

Přízvuk v anglických slovech může také plnit ještě další funkci, kterou přízvuk v českém jazyce zpravidla nemá. Jedná se o tzv. *fonologickou platnost*, což znamená, že umístění přízvuku při vyslovování graficky totožných slov určitým způsobem mění způsob realizace kvality jednotlivých vokálních částí slabik.

Pro srovnání se podívejme na následující slova: *rebel* či *desert*. Na základě grafické podoby a bez jakéhokoli kontextu se nabízí dva základní způsoby výslovnosti obou slov. Pro slovo *rebel* jsou to možnosti ['reb] a [rɪ'bel], pro slovo *desert* jsou to varianty ['dezət] či [dɪ'zɜ:t]. Na těchto případech je viditelné, jakým způsobem přízvuk ovlivňuje kvalitu jednotlivých vokálů v důsledku faktoru, zda se jedná o přízvučnou nebo nepřízvučnou slabiku. Navíc, v kontextu tyto výslovnostní varianty nejsou zaměnitelné, neboť každá z nich má specifický význam.

Podobných případů existuje v anglickém jazyce nespočet a je nezbytné striktně dodržovat správnou výslovnost odpovídající kontextu. V případě špatného užití varianty výslovnosti anglických slov ve specifickém kontextu může dojít k nesrozumitelnosti výpovědi, a proto musí český mluvčí při vyslovování různých anglických slov věnovat správnému umístění přízvuku zvýšenou pozornost.

V českém jazyce podobný problém neexistuje a chybné umístění přízvuku může působit komicky, nezmění však smysl výpovědi mluvčího. Přízvuk v českém jazyce totiž nemá vliv na kvalitu vokálů v jednotlivých slabikách, nepřízvučné slabiky se vyslovují z hlediska kvality stejně jako přízvučné.

3 Prominence

Roach (1991: 85-86) uvádí: „*From the perceptual point of view, all stressed syllables have one characteristic in common, and that is prominence (...)*.“ Tím tedy říká, že všechny slabiky nesoucí přízvuk mají přinejmenším jednu společnou vlastnost, prominenci. Pojem prominence je taktéž důležité objasnit, neboť je užíván v mnoha pracích a představuje klíčovou složku přízvuku.

V první řadě je nutno říci, že přízvuk a prominence nejsou totéž. Jones píše: „*It is important not to confuse stress with prominence (...). The prominence of a syllable is its degree of general distinctness, this being the combined effect of the timbre, length, stress, and (if voiced) intonation of the syllabic sound.*“

Jones (1962: 55) také zmiňuje, že posluchač je schopen na určitou vzdálenost od mluvčího (či při telefonickém hovoru) stále rozlišovat různé vokály na základě jejich odlišné kvality, avšak konsonanty již nikoli, a to právě v důsledku prominence. Pomocí tohoto srovnání demonstruje přítomnost prominence v každé slabice, která se podle jeho slov nachází v jejím vrcholu (*peak*). Za tento vrchol považuje Jones vždy tu část slabiky s největší sonoritou, což je zpravidla vokál případně sonorický konsonant (*l, n*).

3.1 Prominence jako atribut slabiky

Z Jonesových slov tak vyplývá, že určitá prominence, větší či menší, je vlastností každé slabiky. Roach (1991: 86) uvádí: „*(...) stressed syllables are recognised because they are more prominent than unstressed syllables.*“ Roach (1991: 86) následně popisuje tyto čtyři faktory:

1. *Hlasitost* je prvním faktorem, který z velké části ovlivňuje vnímání slabiky jako přízvučné. Přízvučná slabika je totiž zpravidla hlasitější než nepřízvučné slabiky v jejím blízkém okolí.
2. *Délka* hraje důležitou roli při percepci přízvučnosti. V případě tří slabik v těsné blízkosti bude mít ta nejdelší tendenci působit přízvučně.
3. *Výška* neboli poloha tónu (*pitch*) je taktéž specifická pro každou slabiku, zvláště při vyslovování slov. Slabika vyslovena ve zřetelně vyšší poloze má ve srovnání s okolními slabikami velkou tendenci být vnímána jako přízvučná.

4. *Kvalita* vokálu má svůj vliv na vnímání přízvučnosti slabiky, ačkoli ne příliš zásadní. Jsou to především okolní redukované vokály nepřízvučných slabik, které se kvalitativně liší od vokálu přízvučné slabiky a vyzdvihují tak odlišnost přízvučné slabiky na základě kvality jejího vokálu.

Roach (1991: 86) následně dodává: „*Generally these four factors work together in combination, though syllables may sometimes be made prominent by means of only one or two of them. Experimental work has shown that these factors are not equally important; the strongest effect is produced by pitch, and length is also a powerful factor.*“

Je ještě nutné dodat, že veškerá výše uvedená distinkce je založena na vzájemném kontrastu slabik v těsné blízkosti. To zmiňuje i Skaličková (1982: 45): „(...) *teprve kontrast míry (...) jeví v jedné slabice proti jejich míře v jiné slabice vnímáme jako přízvuk.*“ Lze předpokládat, že touto větou Skaličková mluví právě o prominenci, která je původcem vnímání dané slabiky jako přízvučné.

Ve výsledku tedy nemůžeme slabiky tvořící jednotný celek separovat, neboť bychom tak přišli o vztahy mezi nimi, kterými je prominence jednotlivých slabik determinována. Úroveň prominence slabik je přímo závislá na slovním kontextu, ve kterém jsou užity, což jasně implikuje, že prominence je atributem dynamickým a není inherentním rysem slabiky.

4 Redukce

Redukce je v dnešní podobě anglického jazyka zásadním jevem. V českém jazyce se s ním většinou nesetkáme, a pokud ano, jedná se zpravidla o obecnou češtinu, případně různé dialekty. Obecně však platí, že ve spisovné češtině redukce takřka neexistuje. Ve spisovném anglickém jazyce má však redukce pevné místo a nelze ji opomíjet.

Z historického hlediska je redukce prvek, který se v jazyce vyvíjel poměrně pomalu a v několika etapách. Zároveň je také důležité podotknout, že v různých místech Britských ostrovů se tento jev vyvíjel s odlišnou intenzitou. Vachek (1978: 197) hovoří zejména o 15. a 16. století, avšak zmiňuje dva rozdíly, na které je třeba brát zřetel. Prvním je fakt, že domácí slova pravděpodobně začala podléhat redukci již dříve než v 15. století a redukce v nich probíhala důsledněji než ve slovech přejatých. Vachek (1978: 197) píše: „*Dodnes je nedůsledná redukce jedním z rysů, jimiž se vyznačují slova synchronicky cizí v angličtině na rozdíl od slov synchronicky domácích (...)*.“ Druhým aspektem byla podle Vachky formálnost výpovědi. Tendence redukovat připadala spíše kolokviálnímu vyjadřování, ve formálních projevech se objevovala zřídka.

Aby byla zodpovězena otázka, proč k vývoji redukce vůbec došlo, budou stručně zmíněny dva zásadní důvody. Jedním z nich je eliminace koncovek slov, které se u slov lišily na základě různorodosti teritoriálních variant tehdejšího anglického jazyka. Mnoho těchto variant mělo odlišné koncovky u jinak identických slov a tento jev způsoboval komunikační překážky mezi mluvčími z různých oblastí Britských ostrovů. Za druhý důvod lze následně považovat přispění redukce k rytmičnosti anglického jazyka. Je to právě redukce, která zkracuje nepřízvučné slabiky a odsunuje je do pozadí, čímž umožňuje přízvučným slabikám vynikat a zároveň tyto přízvučné slabiky v mluvené řeči přibližuje. Zda však tento druhý důvod v tehdejší době fungoval jako příčina vzniku redukce nebo spíše z dnešního hlediska funguje jako výsledek vývoje redukce, zůstává otázkou.

4.1 Vymezení

Je-li tedy řeč o redukci, je dobré zmínit, čeho konkrétně se redukce týká. Jedná se o kvalitativní změnu vokálů při výslovnosti jednotlivých slabik slov. Při vyslovení redukovaného vokálu ve slabice je ve srovnání s neredukovaným užito mnohem méně

artikulační energie a výsledkem je velmi nízký stupeň prominence dané slabiky. Redukovaný vokál je téměř vždy zřetelně kratší než vokál neredukovaný.

4.2 Redukovaná slabika (*weak syllable*)

Již několikrát byla v této práci zmíněna dvojice termínů *přízvučná slabika* a *nepřízvučná slabika*, avšak ani jeden z těchto termínů nebyl blíže upřesněn. Přízvučná slabika je ta, která nese primární či sekundární přízvuk a je vyslovována znatelně důrazněji než slabika nepřízvučná, vokál přízvučné slabiky nepodléhá redukci kvality. Nepřízvučná slabika nese nízký stupeň prominence a ve srovnání s přízvučnou působí nevýrazně.

Ač je užívání termínu nepřízvučná slabika poměrně ustáleno, vhodnější označení takové slabiky je *redukovaná slabika*. Termín „nepřízvučná“ totiž implikuje absenci přízvuku, což je označení nepřesné, jak už bylo uvedeno v kapitole 2.1 Rozdělení.

Redukce může proběhnout u slabiky s jakýmkoli vokálem, nicméně výsledná podoba redukované slabiky (resp. jejího redukovaného vokálu) je značně omezena. Roach (1991: 75) uvádí, že redukovaný vokál může mít pouze čtyři druhy vrcholu:

1. Vokál ə, zvaný „schwa“ (*mixed vowel*).
2. Přední zavřený nezaokrouhlený vokál v oblasti realizace vokálů i: a ɪ.
3. Zadní zavřený zaokrouhlený vokál v oblasti realizace vokálů u: a ʊ.
4. Slabikotvorný konsonant.

Pro komplexnější přehled redukování jednotlivých vokálů a výsledků jejich redukce v konkrétních slovech viz dílo P. Roache, *English Phonetics and Phonology*, Cambridge 1991, str. 75-82.

VÝZKUMNÁ ČÁST

5 Výzkumné skupiny respondentů

Pro výzkum byly vybrány tři různorodé skupiny, na nichž je zkoumána problematika přízvuku a redukce v anglickém jazyce. S každým respondentem nejprve proběhne kratičký rozhovor o jeho vztahu k anglickému jazyku, jakým způsobem jej uplatňuje v praxi a jak často se s ním vzhledem k jeho povolání či k jeho zájmům setkává. Je dotázán, zda jazyk používá svévolně a aktivně nebo je pro něj výhradně povinností a dostává se s ním do kontaktu pouze v rámci školy či práce.

Všem respondentům je předložen zvolený inventář deseti anglických slov. Slova jsou na počátku uvedena vždy pouze v grafické podobě a respondent je dotázán na jejich znalost – grafickou a významovou. Následně respondent slovo vysloví nebo se o to pokusí. V případě, že je výslovnost chybná důsledkem špatného umístění přízvuku, je respondentovi graficky naznačena pozice přízvuku a pokusí se svou výslovnost následně opravit. Pokud výslovnost zůstává chybná i nadále, dostane respondent k danému slovu zároveň jeho fonetickou transkripci a pokusí se svou výslovnost znovu opravit.

Na závěr je respondentovi vždy sdělena správná výslovnost, jež je podpořena kontrolou slova v publikaci *Oxford Advanced Learner's Dictionary*. Zároveň s touto kontrolou je provedeno i rychlé vysvětlení fonetické transkripce a případných matoucích faktorů pro lepší pochopení respondenta.

5.1 Skupina středoškolských studentů

Tato výzkumná skupina byla sestavena ze tří studentů gymnázia a byla do výzkumu zařazena za účelem zjištění úrovně výslovnosti středoškolských studentů věnujících se anglickému jazyku. Středoškolské (případně gymnaziální) období je etapou, kdy se lidé učí jazyk v širších souvislostech než je tomu na základní škole a po jejímž zakončení by měli být schopni v anglickém jazyce plynně komunikovat alespoň na základní úrovni. Chybné návyky z tohoto období se v pozdějším věku velmi složitě odstraňují a proces „přenaučování“ stojí zpravidla stále více úsilí s přibývajícím věkem.

Studenti z této výzkumné skupiny absolvují osmiletý studijní program a anglický jazyk patří mezi jejich hlavní cizí jazyk. Navíc, na základě hodnocení vyučujícího byli vybráni studenti patřící mezi ty nejlepší ve své třídě. Tito tři studenti zároveň absolvují volitelný seminář „konverzace v anglickém jazyce“.

Jednotliví respondenti této výzkumné skupiny mají společné prostředí (školu), ve kterém se anglický jazyk učí, a případné odlišnosti v jejich výslovnosti lze tedy přisuzovat především osobním schopnostem a vlastnostem jednotlivců a jejich kontaktu s anglickým jazykem mimo školní prostředí. Obecně se jedná o skupinu poměrně homogenní.

5.1.1 Tomáš

Věk 18 let. Tomáš nemá k anglickému jazyku žádný zvláštní vztah a považuje jej pouze za pomocný instrument pro budoucí pracovní život. Kontakt s anglickým jazykem nevyhledává z vlastní iniciativy, nicméně zmínil, že cítí potřebu být případně schopen komunikovat v anglickém jazyce. Teoretickou znalost anglického jazyka u tohoto respondenta nelze předpokládat, jeho výslovnost bude pravděpodobně do značné míry odrazet znaky fonologie českého jazyka.

5.1.2 Jiří

Věk 17 let. Jiří tvrdí, že má k anglickému jazyku poměrně dobrý vztah, zejména kvůli počítačovým hrám. Je s ním, podle jeho slov, ve styku každý den i mimo školu a je zvyklý jej i aktivně používat. V budoucnu by se anglickému jazyku chtěl věnovat, nechtěl by jej však studovat z lingvistického hlediska. Výslovnost tohoto respondenta bude do značné míry založena na imitaci výslovnosti rodilých mluvčích, se kterou se respondent často setkává.

5.1.3 Ilona

Věk 17 let. Ilona má k anglickému jazyku podle jejích slov pozitivní vztah, nemá problém s učením se nových slov a syntaktických vazeb. Zároveň dodává, že by se studiu anglického jazyka chtěla věnovat i po dokončení střední školy, nejen jej používat jako prostředek komunikace. S anglickým jazykem však nemá kromě školy žádný kontakt. Věří, že anglický jazyk není příliš obtížný, což považuje za důvod jeho

rozšířenosti po celém světě. Výslovnost respondentky bude s největší pravděpodobností reflektovat absenci kontaktu s výslovností rodilých mluvčích.

5.2 Skupina vysokoškolských studentů

Skupina čtyř vysokoškolských studentů byla zařazena do výzkumu především proto, že by měli její jednotliví respondenti disponovat správnou výslovností většiny zkoumaných slov. Slouží pro ilustraci toho, zda je tento předpoklad správný či nikoli, a nakolik je výuka anglického jazyka z hlediska výslovnosti přínosná pro jednotlivé respondenty.

Tato skupina je následně ještě rozdělena na dvě dílčí dvojice respondentů, přičemž jednu dvojici tvoří studenti, kteří mají anglický jazyk jako jeden ze svých hlavních oborů. Zejména u těchto studentů se očekávají nejméně chybné výsledky, které by měly poukazovat na fakt, že studium anglického jazyka z lingvistické perspektivy je náležitou přípravou mimo jiné z hlediska výslovnosti. Studenti třetího ročníku lingvistiky anglického jazyka by měli disponovat dostatečnou teoretickou znalostí fonologie anglického jazyka, jež by se měla projevit v jejich výsledcích.

Druhá dvojice studentů se na vysoké škole anglický jazyk učí také, nicméně není jejich oborovým předmětem. Lze předpokládat, že jejich užívání jazyka bude především účelové a slovní zásoba determinována jejich oborovými předměty. Tito studenti budou pravděpodobně postrádat potřebné teoretické znalosti anglického jazyka a jejich výslovnost jim neznámých slov bude založena spíše na instinktu.

Celá tato skupina bude ve výsledku poměrně heterogenní, neboť bude důsledkem případných odlišností ve výslovnosti mnoho ovlivňujících faktorů.

5.2.1 Markéta

Věk 22 let. Markéta je studentkou třetího ročníku anglického jazyka na vysoké škole. Současně s tím studuje také jazyk francouzský, ke kterému má podle svých slov bližší vztah. Anglickému jazyku by se chtěla věnovat i v budoucnu, neví však, do jaké míry. U této respondentky se předpokládá dobrá znalost fonologie anglického jazyka, která by se v jejích výsledcích měla projevit.

5.2.2 Michal

Věk 23 let. Michal je nyní studentem třetího ročníku a anglický jazyk je jeho hlavním oborem spolu s jazykem českým, má tedy lingvistickou průpravu v obou těchto jazycích a měl by být schopen rozlišovat jejich odlišné principy. U tohoto respondenta je předpoklad dobré znalosti fonologie anglického jazyka, což by mělo mít významný vliv na správnost jeho výslovnosti.

5.2.3 Nina

Věk 22 let. Tato studentka absolvuje třetí ročník vysoké školy ekonomické. Anglický jazyk studuje v rámci studijního programu svého oboru, její znalost anglického jazyka bude tedy do značné míry korespondovat s jejím studijním oborem. Dodává, že absolvovala čtyři roky studia anglického jazyka již na gymnáziu. Respondentka bude mít rozšířené znalosti především v oblasti lexika týkajícího se ekonomie a práva, fonologickou znalost příliš předpokládat nelze.

5.2.4 Jan

Věk 20 let. Jan studuje vysokou školu stavební a je ve druhém ročníku. Anglický jazyk si vybral jako volitelný předmět, a to zejména proto, že jej nestudoval na střední škole vůbec. Tvrdí, že s ním přichází stále více do kontaktu, a pociťuje rostoucí potřebu ovládat alespoň základní slovní zásobu a gramatiku. Tento respondent bude mít pravděpodobně minimální teoretické znalosti anglického jazyka a lze počítat s jistými odchylkami od správné výslovnosti.

5.3 Skupina pracujících

Výzkumná skupina pracujících byla sestavena ze tří respondentů, z nichž každý má jiné pracovní povolání, a jedná se tedy o velice heterogenní skupinu. Respondenti této skupiny užívají anglický jazyk výhradně jako prostředek komunikace v rámci jejich povolání.

Všichni tři respondenti absolvují kurzy anglického jazyka, které jsou jim zprostředkovávány zaměstnavatelem na místě jejich pracoviště. Tyto kurzy nejsou z hlediska jejich povolání povinné, ale pro respondenty představují výhodnou příležitost vzdělávat se v anglickém jazyce. Výuku v jednotlivých kurzech zajišťuje česky mluvící učitel. Ve všech třech případech se jedná o dvouhodinové dotace týdně, s čímž následně koresponduje úroveň angličtiny jednotlivých respondentů.

5.3.1 Vladimír

Věk 25 let. Vladimír je vystudovaný programátor a již třetím rokem pracuje ve firmě, která se zabývá vývojem technologií pro dopravní komunikaci. Vladimír se věnuje především vývoji software pro GPS navigace. Jako programátor se setkává s anglickým jazykem především prostřednictvím programovacích jazykových kódů, má však i zkušenosti s psanou a mluvenou komunikací se zákazníky. U tohoto respondenta je předpokladem dobrá lexikální zásoba. Jeho výslovnost bude do značné míry ovlivněna faktem, že většina zákazníků, se kterými komunikuje, nejsou rodilými mluvčími.

5.3.2 Miroslav

Věk 26 let. Miroslav je zaměstnancem strojírenské firmy a zabývá se prací s technickou dokumentací. Anglický jazyk se učí formou kurzu, jednou týdně ve své práci absolvuje dvouhodinovou lekci. Do kontaktu s anglickým jazykem se dostává výhradně prostřednictvím občasného hraní počítačových her a sledováním televizních seriálů v původním anglickém znění. Anglický jazyk se učí proto, aby byl schopen dorozumět se se zahraničními pracovními partnery. Jeho výslovnost bude pravděpodobně založena na imitaci rodilých mluvčích z televizních seriálů a určitý vliv bude mít i výslovnost učitele anglického jazyka z kurzu, který absolvuje.

5.3.3 Eva

Věk 42 let. Eva je administrativním pracovníkem ve firmě, která se věnuje správě vodovodů a kanalizací. Do styku s anglickým jazykem přichází jen výjimečně a v rámci své práce jej téměř nepoužívá. Její zaměstnavatel však přesto pro své zaměstnance organizuje kurzy anglického jazyka. V minulosti již respondentka dva obdobné kurzy anglického jazyka absolvovala. U této respondentky lze očekávat určité odchylky od správné výslovnosti, na níž bude mít vliv pestrost lektorů jednotlivých kurzů a zároveň několikrát přerušované studium.

6 Inventář výzkumných slov

Následující slova byla vybrána tak, aby co nejlépe ilustrovala problematiku přízvuku a redukce ve výslovnosti anglických slov. Některá z těchto slov patří mezi běžnou slovní zásobu a je tedy velmi pravděpodobné, že respondenti budou tato slova znát přinejmenším pasivně (tzn. budou znát dané slovo po jeho grafické stránce, avšak nebudou znát jeho význam). Další slova pak patří k pokročilejší či okrajové slovní zásobě a poslouží ke zkoumání uplatňování zažitého výslovnostního systému z českého jazyka při setkání respondenta s neznámým slovem.

V další části jsou slova rozdělena do čtyř skupin. Každá skupina slov je doprovázena tabulkou s přehledem výslovnosti slov dané skupiny. U každého slova je uvedena fonetická transkripce podle *Oxford Advanced English Dictionary* a *English Pronouncing Dictionary*, nejdominantnější varianta překladu do českého jazyka (případně více významů) podle publikace *Anglicko-český, česko-anglický slovník*.

Dále je u každého slova zmíněna frekvence užívání. Ta se vztahuje k perspektivě českých mluvčích a jejich konfrontaci s anglickým jazykem v rámci jejich studia či práce a jedná se tedy o obecný úsudek založený na frekvenci výskytu daných slov ve studijních materiálech (učebnicích) pro střední a vysoké školy. Jelikož samotná frekvence výskytu slov není pro tuto práci zásadním předmětem zkoumání a slouží výhradně jako pomocný ukazatel pro ilustraci míry znalosti respondentů, není statisticky podložena. Pracuje se zde tedy s termínem „slovní zásoba“, který je pro tuto práci dobré významově považovat za „slovní zásobu respondentů“.

Některá slova mají dubletní výslovnost, v případě několika slov se nabízí i více možných výslovností, když vezmeme v potaz výslovnost americkou aj. Zde je tedy vždy uvedena pouze britská výslovnost a případně její alternativa podle *English Pronouncing Dictionary (2003)*.

6.1 ABILITY, MATURE, CUPBOARD

6.1.1 Přehled slov

Ability [ə'biləti] nebo [ə'biliti]

význam: schopnost

Slovo *ability* patří do okruhu běžné slovní zásoby. Jedná se o slovo latinského původu (*habilitās*), které se do anglického jazyka dostalo z *Old French* (*habilite*). U tohoto slova dochází k redukci první slabiky, přízvuk je na slabice druhé, ve třetí slabice je následně možná alternativa redukováných vokálů /ɪ/ a /ə/. Zásadními zkoumanými prvky tohoto slova jsou pozice přízvuku a redukce první nepřízvučné slabiky.

Mature [mə'tʃʊə]; [mə'tjʊə] nebo [mə'tʊə]

význam: dospělý, vyspělý, vyvinutý

Slovo *mature* patří do okruhu běžné slovní zásoby. Je to slovo latinského původu (*mātūrus*), do anglického jazyka přešlo z *Old French*. *Mature* má tři dominantní možnosti výslovnosti. V prvním případě [mə'tʊə] stojí diftong /ʊə/ za alveolárním konsonantem /t/. V dalších dvou možnostech výslovnosti je rozdíl v asimilaci – buď neasimilovaná varianta [mə'tjʊə], nebo asimilovaná varianta [mə'tʃʊə], kde se vlivem asimilace /tj/ změnilo v /tʃ/ (podobný fenomén můžeme pozorovat u slova *issue*, kde /sj/ alternuje s /ʃ/). Ve všech třech hlavních variantách výslovnosti je však přízvuk na druhé slabice a to je aspekt, který bude u tohoto slova primárně zkoumán.

Cupboard ['kʌbəd]

význam: skříň, kredenc

Toto slovo patří do okruhu běžné slovní zásoby. Jedná se o kompozitum složené ze slov *cup* a *board*. Původní význam slova reflektoval význam svých fundujících členů, postupem času se však více zobecnil. Z hlediska výslovnosti prošlo toto slovo v období *Middle English* silným vývojem, druhá slabika slova *board* se vyslovuje redukovane a navíc z první slabiky *cup* zmizel koncový konsonant /p/, což je výsledkem splynutí /p/ s /b/. Zkoumanými prvky jsou zde především redukce druhé slabiky a zároveň respektování otevřenosti první slabiky.

6.1.2 Tabulka výslovnosti respondentů:

	ability	mature	cupboard
Tomáš	'eɪlɪti	'meɪtʃər	'kʌbəd
Jiří	e'ɪlɪti	'meɪtʃər	'kʌbəd
Iřona	'eɪlɪti	'meɪtʃœ	'kʌbɜ:d
Markéta	'eɪlɪti	'meɪtʃər	'kʌpbɜ:rd
Michal	'eɪlɪti	'meɪtʃər	'kʌbɜ:d
Nina	'eɪlɪti	'meɪtʃər	'kʌpbɜ:rd
Jan	'eɪlɪti	'meɪtʃər	'kʌpbɜrd
Vladimír	e'ɪlɛti	mʌ'tu:r	'kʌbəd
Miroslav	'ʌɪlɪti	'meɪtʃər	'kʌpbɜrd
Eva	'eɪlɪti	'meɪtʃər	'kʌpbɜ:rd

6.1.3 Komentář k tabulce výslovnosti

U slova *ability* se výslovnost jednotlivých respondentů do značné míry shoduje a všichni toto slovo znali. Osm respondentů z deseti chybně umístilo přízvuk na první slabiku slova, kvalitu počátečního vokálu většina změnila z redukovaného vokálu /ə/ na vokál /e/. Pouze Jiří a Vladimír umístili primární přízvuk na slabiku druhou, kvalita počátečního vokálu však v jejich výslovnosti byla taktéž pozměněna na /e/. Prominence první a druhé slabiky se ve výslovnosti těchto dvou respondentů tedy ve výsledku příliš neliší. Vladimír navíc jako jediný zvolil kvalitu třetího redukovaného vokálu ve formě /ə/. Výjimečným případem je výslovnost Miroslava, u kterého realizace počátečního vokálu /ʌ/ koresponduje s jeho grafickou podobou.

Je zároveň důležité dodat, že koncový vokál /i/, který je uveden v transkribované výslovnosti mluvčích, odpovídá především konvenční výslovnosti a je ho užito pro větší přehlednost. V případě respondentů se jedná spíše o klasický krátký vokál /ɪ/, který se v jejich výslovnosti shoduje s vokálem /ɪ/, užitým ve druhé a třetí slabice tohoto slova.

Slovo *mature* se ukázalo být pro téměř všechny respondenty neznámé. Většina respondentů zvolila výslovnost analogickou se slovem *nature*, které má přízvuk na

první slabice. Výsledkem je tedy chybné umístění přízvuku, které následně způsobuje také chybné redukování druhé slabiky. Sedm respondentů vyslovilo v první slabice diftong /eɪ/ a šest z nich vokál druhé slabiky redukovalo na /ə/. Pouze Miroslav vyslovil ve druhé slabice vokál /ʊ/.

Výslovnost Ilony a Niny se již více blížila výslovnosti správné, ač bylo jejich umístění přízvuku chybné. V první slabice vyslovily vokál /e/ vlivem přízvučnosti, avšak druhou slabiku neredukovaly. Ilona ve druhé slabice vyslovila chybnou formu diftongu /ue/, což je dáno jejím problémem s výslovností vokálu /ə/ obecně. Nina vyslovila jako jediná správně diftong /ʊə/ ve druhé slabice.

Pouze Vladimírova výslovnost tohoto slova se výrazně odlišuje od výslovnosti ostatních respondentů. Přízvuk umístil správně na druhou slabiku, avšak chybně realizoval kvalitu vokálů obou slabik. V první slabice vyslovil /ʌ/ a ve druhé dlouhý vokál /u:/.

Osm respondentů zvolilo ve slově *mature* asimilovanou variantu výslovnosti s konsonantem /tʃ/. Lišili se akorát Nina s variantou /tj/ a Vladimír s variantou /t/.

Slovo *cupboard* znali všichni respondenti. Pouze tři z nich však dané slovo vyslovili správně. Pět respondentů chybovalo vyslovením konsonantu /p/ ve finální pozici první slabiky. Sedm respondentů pak zvolilo chybnou kvalitu vokálu druhé slabiky. Tato chybná kvalita měla třikrát podobu /ɜ:/, dvakrát /ɔ:/ a dvakrát /ɒ/. Všechny tyto tři chybné kvality reflektují určitou míru tendence respondentů vyslovit druhou část slova *cupboard* neredukovaně, jako je tomu u samostatného slova *board*, přičemž varianta /ɜ:/ se správně redukované výslovnosti přibližuje nejvíce.

Zajímavostí je, že dva ze tří respondentů, kteří slovo *cupboard* vyslovili správně, jsou středoškolští studenti. Toto slovo je údajně mnohými učiteli na středních školách speciálně zmiňováno jako výjimka.

6.2 ASSAULT, EVASION, PARTICULAR

6.2.1 Přehled slov

Assault [ə'sɔ:lt] nebo [ə'sɒlt]

význam: útok, napadení

Slovo *assault* patří do pokročilejší slovní zásoby. Jde o slovo latinského původu, respektive o jeho vulgární variantu *assaltus, které přešlo do anglického jazyka z *Old French* (*asaut*). Slovo *assault* má přízvuk na druhé slabice, počáteční vokál je redukován. Je možná i alternace kvantity vokálu ve druhé slabice. Zkoumanými prvky v tomto slově jsou pozice přízvuku a redukce první slabiky.

Evasion [i'veɪʒn]

význam: vyhýbání se, vyhnutí se

Slovo *evasion* patří do pokročilejší slovní zásoby. Jedná se o slovo latinského původu (*ēvāsiō*), které anglický jazyk převzal z *Old French* (*evasion*). V *Middle English* byla grafická podoba slova upravena na *evasioun* (vlivem francouzštiny), přebývající konsonant byl však posléze znovu vyňat a původní forma z *Old French* se ustálila. Přízvuk je ve slově *evasion* na druhé slabice, první slabika je redukována. Zkoumaným aspektem tohoto slova je především pozice přízvuku, případně také kvalita počátečního vokálu slova.

Particular [pə'tɪkjələ]

význam: konkrétní, specifický, mimořádný

Slovo *particular* patří do pokročilejší slovní zásoby. Jedná se o slovo latinského původu (*particulāris*), do anglického jazyka přešlo z *Old French*. Původně se v latině jednalo o zdobnělinu (*particula*) slova *pars*. Přízvuk je ve slově *particular* na druhé slabice, první slabika je redukována. Často dochází u českých mluvčích k chybě v podobě neredukování první slabiky vlivem podobnosti (příbuznost najdeme spíše z hlediska diachronického) s jednoslabičným slovem *part*. Pozice přízvuku a redukce první slabiky jsou hlavními zkoumanými aspekty u tohoto slova.

6.2.2 Tabulka výslovnosti respondentů:

	assault	evasion	particular
Tomáš	ə'so:lt	i'veɪzn	'pa:rtɪkjʊlər
Jiří	ə'so:lt	i'veɪzn	'pɔ:rtɪkjʊlər
Ilona	e'zo:lt	i'veɪzn	'pɛrtɪkjʊlər
Markéta	'esɔ:lt	'eveɪzn	'pa:rtɪkjʊlər
Michal	ə'saʊlt	i'veɪzn	'pa:rtɪkʊlər
Nina	'əsɔ:(ɔ)t *l	ə'veɪfn	'pa:rtɪkjʊlər
Jan	'ezɜ:lət	'evʌzn	'pa:rtɪkjʊlər
Vladimír	'ʌzəʊlt	'eveɪzn	'pa:rtɪkjʊlər
Miroslav	'ʌsəʊlt	'i'veɪzn	'pʌrtɪkʊlər
Eva	'essa:lt	i:'veɪfn	'pa:rtɪkjʊlər

6.2.3 Komentář k tabulce výslovnosti

Výslovnost slova *assault* byla u respondentů poměrně různorodá. Pouze dva středoškolští respondenti toto slovo vyslovili správně, neboť slovo *assault* znají z počítačových her. Žádný z respondentů však neznal význam tohoto slova. Šest respondentů chybně umístilo přízvuk na první slabiku, což v jejich výslovnosti zároveň ovlivnilo kvalitu počátečního vokálu, kde alternovaly varianty /e/ a /ʌ/. Ilona umístila přízvuk správně na druhou slabiku, nicméně počáteční vokál neredukovala, čímž velmi přiblížila úroveň prominence první a druhé slabiky. Ve třech případech se dokonce výslovnost počátečního konsonantu druhé slabiky vyskytla ve formě /z/. Tento jev lze pravděpodobně připisovat asimilaci vlivem okolních vokálů.

Nina zvolila poměrně specifickou výslovnost slova *assault*, neboť přízvuk chybně umístila na první slabiku, avšak počátečním vokálem zůstal redukovaný vokál /ə/. Druhou zvláštností je vynechání konsonantu /l/ před finálním konsonantem /t/. Jan ve své výslovnosti slova *assault* vložil redukovaný vokál /ə/ mezi konsonanty /l/ a /t/, což je taktéž vcelku zvláštní chyba. Poslední zvláštností je výslovnost Evy, která

umístila konsonant /s/ do finální pozice první slabiky a vyslovila tak /s/ dvakrát v řadě – pravděpodobně na základě grafické podoby slova.

Kvalita vokálu druhé slabiky byla v pěti případech správná, u třech respondentů byl zvolen diftong /aʊ/ po vzoru grafické podoby slova. V posledních dvou případech se objevily dlouhé vokály /ɜ:/ a /ɑ:/.

Vesměs zajímavé výsledky přineslo slovo *evasion*, které žádný z respondentů neznal. Přesto jej však pět z nich vyslovilo naprosto správně. Miroslav ve své výslovnosti chyboval pouze umístěním přízvuku na první slabiku. Markéta, Vladimír a Jan taktéž umístili přízvuk chybně na první slabiku a navíc zvolili ve své výslovnosti počáteční vokál /e/, který reflektuje grafickou podobu slova. Janova výslovnost celkově v tomto případě velmi koresponduje s grafickou formou slova, jelikož pozměnil i kvalitu vokálu druhé slabiky na /ʌ/.

Nina a Eva naopak chybně vyslovily konsonant /ʃ/ před finálním konsonantem /n/, ale správně umístili přízvuk na druhou slabiku. V případě Eviny výslovnosti je ale třeba poukázat na kvantitu prvního vokálu /i:/, která způsobuje poměrně velkou míru prominence první slabiky.

Jedním z klíčových slov tohoto výzkumu se stalo slovo *particular*. Většina respondentů toto slovo znala, ne však jeho význam. Žádný z nich toto slovo nedokázal vyslovit správně a všichni udělali stejnou chybu – umístili přízvuk na první slabiku slova.

Slovo *particular* má pouze jednu přízvučnou slabiku a tou je slabika druhá. Respondenti chybným umístěním přízvuku porušili vzorec RPRR⁶ a výsledkem byl v devíti případech sekundární přízvuk na třetí slabice, ve které respondenti vyslovovali vokál /ʊ/. Poslední slabiku realizovali všichni respondenti správně s výjimkou Miroslava, který vyslovil vokál /ʌ/ pod vlivem grafické podoby.

Přízvuk na první slabiku umisťovali respondenti pravděpodobně na základě podobnosti části tohoto slova se slovem *part*. Vokál /ɑ:/ v sedmi případech tuto teorii potvrzuje, zbylé tři případy jsou krátké vokály /ɒ/, /ʌ/ a /e/. Ilonina výslovnost první slabiky se nejvíce blíží správné redukované formě, Miroslavova výslovnost slova *particular* opět reflektuje jeho grafickou podobu.

---

⁶ Písmeno R reprezentuje redukovanou slabiku, písmeno P slabiku přízvučnou.

6.3 CARNAGE, COMFORTABLE, SUCCESS

6.3.1 Přehled slov

Carnage ['ka:nɪdʒ]

význam: krveprolití, masakr

Slovo *carnage* patří do velmi okrajové slovní zásoby. *Carnage* je původem latinské slovo (*carnāticum*) a do anglického jazyka přešlo z francouzštiny. Vlivná zde byla zejména italská forma slova (*carnaggio*). Slovo *carnage* má přízvuk na první slabice, druhá slabika je redukována – jedná se o příponu *-age*. Hlavním zkoumaným prvkem je zde redukce druhé slabiky.

Comfortable ['kʌmf(ə)təbl]

význam: pohodlný

Slovo *comfortable* patří do okruhu běžné slovní zásoby. Jde o slovo latinského původu (*confortāre*), které do anglického jazyka přešlo z *Old French* (*confort*). Slovo *comfortable* vzniklo připojením sufixu *-able* k fundujícímu slovu *comfort*. Ve výslovnosti je zde důležitá především redukce sufixu *-able*, dále je zde redukována druhá slabika – alternativní, a často volenou možností, je též úplné vypuštění redukováného vokálu ve druhé slabice (*elize*), což je dáno důsledkem tendence ekonomického vyjadřování v mluveném jazyce. Přízvuk tohoto slova je na první slabice a hlavním zkoumaným prvkem je pro tento výzkum redukce sufixu *-able*.

Success [sək'ses]

význam: úspěch

Toto slovo patří do běžné slovní zásoby. *Success* je původem slovo latinské (*successus*), odtud se dostalo do jazyka anglického. Původně byl význam tohoto slova 'výsledek', postupem času došlo ke specifikaci významu a původní význam zastaral. Slovo *success* má přízvuk na druhé slabice a první slabika je redukována. První slabika je zároveň uzavřená, koncovým konsonantem je zde /k/ – často je přízvuk vlivem nedbalé výslovnosti umístěn do nitra slabiky před foném /k/. Hlavními zkoumanými prvky jsou zde pozice přízvuku a redukce první slabiky.

6.3.2 Tabulka výslovnosti respondentů:

	carnage	comfortable	success
Tomáš	'kernɪdʒ	'kɔmfɔrtebl	'sʌkses
Jiří	'kɜ:nɪdʒ	'kɔmfɔrtebl	sək'ses
Ilona	'kernɪdʒ	'kɔmfɔrtebl	'sʌkses
Markéta	'kernɪdʒ	'kɔmfɔrtebl	'sʌkses
Michal	'ka:nɔdʒ	'kɔmfɔrtebl	sək'ses
Nina	'kʌnɪdʒ	'kʌmfɪbl	'sɛkses
Jan	'kernɪdʒ	'kɔmfɔrtebl	'sʌkses
Vladimír	'kɜ:nɪdʒ	'kɔmfɔrtebl	'sʌkses
Miroslav	'kernɪdʒ	'kɔmfɔrtebl	'sʌkses
Eva	'ka:rneɡi:	'kʌmfətəbl	'sʌkses

6.3.3 Komentář k tabulce výslovnosti

Slovo *carnage* bylo do výzkumu zapojeno zejména kvůli své příponě, která je redukována. Žádný z respondentů toto slovo neznal, nicméně všichni správně umístili přízvuk na první slabiku a správně redukovali poslední slabiku. Nutno pouze podotknout, že u většiny respondentů byla tendence koncový znělý konsonant /dʒ/, který je uveden ve své správné podobě pro přehlednost, vyslovovat jako neznělé jako /tʃ/, což je dáno vlivem českého jazyka⁷. První výjimku tvoří Eva, která slovo *carnage* vyslovila jako slovo trojslabičné s naprosto atypickou realizací koncovky *-age*. Druhou výjimkou je Michal, neboť chybně nahradil ve druhé redukované slabice vokál /ɪ/ vokálem /ə/. Jedná se však o chybu zanedbatelnou.

Respondenti chybovali především v kvalitě vokálu první slabiky. Pouze Michal a Eva správně vyslovili vokál /a:/, ostatní respondenti chybně vyslovovali krátký vokál /e/ nebo dlouhý vokál /ɜ:/, v jednom případě se vyskytl i krátký vokál /ʌ/.

⁷ V českém jazyce vyslovujeme např. ve slovech *led*, *hrad*, *sled* konsonant /t/ na konci slova, ač se na základě grafiky jedná o konsonant znělý.

Dalším z klíčových slov pro tento výzkum je slovo *comfortable*. Na základě výsledků výzkumu lze pozorovat poměrně silnou tendenci respondentů přizpůsobovat výslovnost tohoto slova jeho grafické podobě. To je pravděpodobně dáno i tím, že v českém jazyce existuje velmi podobné slovo *komfort*. Jediná Eva vyslovila toto slovo správně.

Osm respondentů chybně vyslovilo vokál /ɒ/⁸ v první slabice tohoto slova a sedm z nich navíc vyslovilo /ɒ/ i ve slabice druhé. Pouze Michal správně vyslovil redukovaný vokál /ə/ ve druhé slabice. Všech těchto osm respondentů však neredukovalo důsledně ani první slabiku sufixu *-able*. Pět z nich v první slabice této přípony chybně realizovalo vokál /e/ místo redukovaného vokálu /ə/ a ve třech případech se dokonce objevil plně znělý diftong /ei/, což je nejspíše způsobeno chybnou analogií se slovem *able*.

Výjimku u slova *comfortable* tvoří Nina, jež místo redukovaného vokálu /ə/ v první slabice přípony užila vokál /ɪ/, což se nejeví jako příliš velká chyba. Správně vyslovila vokál /ʌ/ a jako jediná uplatnila ekonomickou výslovnostní variantu slova, neboť jej vyslovila jako trojslabičné.

Výsledky realizace slova *success* jsou poměrně identické. Pouze Jiří a Michal toto slovo vyslovili správně s přízvukem na druhé slabice. Ostatních osm respondentů chybně umístilo přízvuk na slabiku první, což mělo u sedmi z nich za následek změnu kvality redukovaného vokálu /ə/ v první slabice na vokál /ʌ/⁹. Tato chybná změna neproběhla pouze u Niny, která sice také nesprávně umístila přízvuk na první slabiku, nicméně zachovala kvalitu vokálu této slabiky ve formě redukovaného vokálu /ə/.

Jedinou velmi netradiční a vzácnou chybou je konsonant /ts/ ve výslovnosti Niny. Tento konsonant je z hlediska anglické fonologie velmi anomální.

---

⁸ Vokál /ɒ/ místo vokálu /ʌ/ je typická substituce pro dialekt zvaný Mancunian. Jedná se o dialekt z oblasti Manchesteru, nicméně nejde o standardní výslovnostní variantu pro slovo *comfortable*.

⁹ Vokál /ʌ/ je uveden v souladu s anglickými transkripčními znaky. V produkci českých mluvčích v tomto případě se jednalo spíše o klasický český vokál /a/.

6.4 SISTER

6.4.1 Popis slova

Sister ['sɪstə]

význam: sestra

Slovo *sister* patří do základní slovní zásoby. Jde o slovo s kořeny v *Old Norse* (*systir*) a *Old High German* (*swester*). Jedná se o slovo spadající do centra slovní zásoby anglického jazyka, které s sebou přinesly během svých tažení skandinávské germánské kmeny. Přízvuk je v tomto slově na první slabice, druhá slabika je redukována. Zkoumaným prvkem je zde redukce druhé slabiky.

6.4.2 Komentář k výslovnosti

Slovo *sister* bylo do výzkumu zařazeno s předpokladem, že jej budou respondenti vyslovovat správně. Tento předpoklad se naplnil a skutečně všichni respondenti vyslovili slovo *sister* bez chyby. Jedinou odlišností v případě realizace tohoto slova byla přítomnost tzv. „amerického /r/“, o kterém bude ještě řeč v kapitole 7.4. Komentář k americkému /r/.

Toto slovo demonstruje schopnost všech respondentů produkovat redukovaný vokál /ə/ a tudíž i redukovanou slabiku, ač tak možná činí naprosto nevědomky. Na základě výslovnosti ostatních slov by bylo logické, kdyby alespoň několik respondentů ve druhé slabice slova *sister* vyslovilo vokál /e/, to se však nestalo. Slovo *sister* tedy patří do kategorie anglických slov, která mají čeští mluvčí dokonale zautomatizovaná a zdařile imitují jejich správnou realizaci (jedná se především o základní slova jako *father*, *mother*, *master*, *doctor* atd.).

7 Shrnutí

7.1 Fonologické síto

Z celistvého náhledu na problematiku přízvuku vyplývá, že čeští mluvčí mají problém s umístováním přízvuku do nitra slova. Tento jev lze vcelku logicky přisoudit faktu, že český jazyk variabilní distribuci přízvuku nemá, a tudíž jsou čeští mluvčí přivyklí umísťovat přízvuk výhradně na první slabiku slova. Při konfrontaci s anglickým jazykem musí čeští mluvčí odbourat zažitý systém zvukové stránky českého jazyka a přizpůsobit se anglickému, který se značně liší.

V případě redukce je situace následující. Čeští mluvčí správně redukují slova, která jsou notoricky známá. V případě slov nových nebo nepříliš zažitých redukcí již neuplatňují, neboť jim tento fonologický jev není přirozený. V českém jazyce je redukce pouze výsledkem nedbalého mluveného projevu a i v tom případě se od redukce uplatňované v anglickém jazyce dosti odlišuje.

Toto časté opomíjení systémových složek anglického jazyka lze označit jako určité „fonologické síto“, které u českých mluvčích způsobuje popsané problémy s přízvukem a redukcí v anglickém jazyce. Při konfrontaci s neznámými slovy, z hlediska produkce i recepce, čeští mluvčí do jisté míry nejsou schopni vnímat pozici přízvuku v rámci slova jinak než na první slabice. Při recepci různou distribuci přízvuku nevnímají a při produkci přízvuk stereotypně umísťují na první slabiku. Stejným způsobem nakládají také s redukcí. Při recepci velmi obtížně dokážou identifikovat redukované slabiky a při produkci redukované vokály nahrazují podobnými přízvučnými vokály. Dochází zejména k substituci redukovaného vokálu /ə/ vokálem /e/. Úroveň schopnosti recepce a produkce obou jevů však může být různá, zpravidla je ovlivněna mírou teoretické znalosti anglického jazyka.

7.2 Vliv fonetické transkripce a naznačení přízvuku

Původním cílem tohoto výzkumu bylo sledovat posun výslovnosti jednotlivých respondentů na základě grafického naznačení primárního přízvuku slova a posléze také náhled do fonetické transkripce konkrétního slova.

Všichni středoškolští studenti potvrdili, že jejich učební materiály (slovníčky) obsahují fonetickou transkripci, včetně značené pozice přízvuku. Při samotném výzkumu se však ukázalo, že transkripce neměla naprosto žádný vliv na změnu výslovnosti jakéhokoli slova, pokud byla původní výslovnost respondenta chybná. Grafické znázornění přízvuku již určitý vliv mělo, středoškolští respondenti měli nicméně často problém přízvuk přesunout i s vědomím jeho pozice.

Vysokoškolští studenti se lišili podle toho, zda anglický jazyk studují z lingvistického hlediska či pouze jako prostředek komunikace. V případě lingvistického hlediska fonetická transkripce i přízvuk patří mezi věci, které respondenti ovládají a umí s nimi pracovat. Pro studenty studující anglický jazyk jako prostředek komunikace byla fonetická transkripce neznámá a nebyli jí schopni zohlednit. Pozice přízvuku u nich způsobovala především míru hlasitosti vyslovení přízvučné slabiky, na kvalitu jednotlivých vokálů ve slově vliv neměla.

Pracující respondenti potvrdili, že se s termínem „přízvuk“ při svých lekcích setkali, nedokázali však jeho podstatu vysvětlit. Grafické znázornění přízvuku vliv na jejich výslovnost nemělo a s transkripcí nedokázali pracovat.

7.3 Chybný proces učení

Výše zmíněné informace tedy ukazují, že ač je určitá snaha učebnic poskytovat slovníčky s fonetickou transkripcí a značením primárně přízvučné slabiky v daném slově, oba tyto prvky jsou zpravidla přehlíženy a způsobují tak výslovnostní nepřesnosti. Při procesu memorování se ve většině případů zohledňuje pouze grafická podoba slova a jeho sémantický význam. Výslovnostní složka je v této prvotní fázi učebního procesu opomíjena a způsobuje chybné výslovnostní návyky, které poté v budoucnu český mluvčí uplatňuje dále. Zpětné učení se správné výslovnosti u slova, které již mluvčí po nějaký čas zná, je poměrně obtížné, neboť se musí mluvčí soustředit na odbourávání špatné zautomatizované výslovnosti a zpočátku se stává, že při spontánním ústním projevu tíhne zpět ke své chybně zautomatizované výslovnosti.

Nabízí se řešení vštěpovat českým mluvčím efektivnější způsob učení se nových anglických slov již od samého počátku jejich studia. Ve chvíli, kdy se český mluvčí naučí počítat s výslovnostní složkou jako nedílnou součástí každého slova a bude se jí

učit společně s grafickou podobou a sémantickým významem, nebude docházet k zautomatizování chybné výslovnosti a předejde se tak uplatňování této učební strategie do budoucna.

7.4 Komentář k americkému /r/

U mnoha respondentů se ve výslovnosti vyskytuje koncový konsonant /r/, který pro britský standard není typický. Jedná se především o americký způsob výslovnosti a jeho presenci ve výslovnosti respondentů lze přisoudit vlivu médií (filmy, seriály, internetová videa). Vliv americké výslovnosti je prostřednictvím internetu velmi značný, přestože by z regionálního hlediska logičtěji vyplýval vliv výslovnosti britské.

Jedná se o výslovnostní variantu, a nelze ji tedy považovat za chybnou. Tento fenomén lze pozorovat i u většiny českých učitelů základních a středních škol, často i učitelů vysokoškolských. I samotná britská angličtina je tímto silným vlivem postupně stále více zasahována, nehledě na to, že ve Velké Británii existují dialekty, ve kterých se „koncové r“ běžně vyskytuje.

ZÁVĚR

Tématem této bakalářské práce je pozice přízvuku a redukce v anglickém jazyce. Již samotná definice přízvuku se ukázala být poměrně zajímavým tématem, které si určitě zaslouží bližší pozornost. Cílem této práce však bylo zkoumat to, jakým způsobem se s přízvukem a redukcí vypořádávají čeští mluvčí s různě pokročilou úrovní anglického jazyka. Obecně se dá tvrdit, že většina českých mluvčích má nemalé problémy, jak s umístováním přízvuku na jinou než první slabiku, tak se správným redukováním nepřízvučných slabik, což je dáno zažitými tendencemi z jazyka českého. Tento jev se potvrdil i ve výzkumu této práce, neboť věk ani míra vzdělanosti v oblasti anglického jazyka nehrály ve výsledku takřka žádnou roli. Správná distribuce přízvuku a redukce nepřízvučných slabik jsou českými mluvčími správně uplatňovány výhradně v notoricky známých slovech, zatímco ve slovech méně známých či neznámých používají především svou intuici, která vychází z pravidel systému českého jazyka a při uplatnění na výslovnost anglických slov v mnoha ohledech selhává.

Východiskem je učit české mluvčí, aby se nespolehali na výslovnostní pravidla českého jazyka při užívání jazyka anglického. Je také velmi důležité apelovat na fakt, že přízvuk a redukce jsou součástí každého anglického slova a je nutné se tyto složky učit spolu se sémantickým významem slova a jeho grafickou podobou. V českém jazyce takovýto učební proces chybí, neboť má přízvuk systémově daný. V anglickém jazyce je však přízvuk vlastností jednotlivých slov a nelze stanovit jednoduché obecné pravidlo, které by mluvčí mohli následně automaticky uplatňovat.

Jako argument pro podpoření těchto tvrzení lze použít demonstraci nesprávné výslovnosti v mluveném projevu, což recipientovi značně ztěžuje, či dokonce znemožňuje porozumění. Při učení samotných slov se nutnost správného umístování přízvuku a redukování nepřízvučných slabik projevit nemusí, ale při užití v promluvě se tyto jevy ukazují být klíčovými.

BIBLIOGRAFIE

- HORNBY, A.S. 2010. *Oxford Advanced Learner's Dictionary*. Oxford: Oxford University Press.
- JONES, Daniel. 1962. *An Outline of English Phonetics*. Cambridge: W. Heffer & sons.
- JONES, Daniel. 1997. *English pronouncing Dictionary*. Cambridge: Cambridge University Press.
- ROACH, Peter. 1991. *English Phonetics & Phonology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- ŘEŠETKA, Miroslav. 1998. *Anglicko-český, česko-anglický slovník*. Olomouc, Fin Publishing.
- SKALIČKOVÁ, Alena. 1979. *Srovnávací fonetika češtiny a angličtiny*. Praha: SPN.
- SKALIČKOVÁ, Alena. 1982. *Fonetika současné angličtiny*. Praha: SPN.
- SWEET, Henry. 1877. *A Handbook of Phonetics*. Oxford: Clarendon Press.
- URBANOVÁ, Ludmila. 1998. *A Handbook of English Phonetics and Phonology*. Brno: Masarykova univerzita.
- VACHEK, Josef. 1973. *Chapter from Phonology of Modern English*. Praha: SPN.
- VACHEK, Josef. 1977. *Historický vývoj angličtiny*. Brno: Masarykova univerzita.